

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 1021

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 3 noiembrie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
926.	— Hotărâre pentru aprobarea Amendamentului nr. 3 convenit între Guvernul României și Banca Europeană de Investiții, prin scrisoarea semnată la Luxemburg la 1 iulie 2020 și la București la 20 iulie 2020, la Contractul de finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții aferent Proiectului de modernizare a metroului din București — etapa a IV-a, Magistrala 5 Drumul Taberei—Pantelimon, tronsonul Drumul Taberei—Universitate, semnat la București la 12 noiembrie 2009.....
	2–6
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 15 din 20 iulie 2020 (Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii)	7–15

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRĂRE

pentru aprobarea Amendamentului nr. 3 convenit între Guvernul României și Banca Europeană de Investiții, prin scrisoarea semnată la Luxemburg la 1 iulie 2020 și la București la 20 iulie 2020, la Contractul de finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții aferent Proiectului de modernizare a metroului din București — etapa a IV-a, Magistrala 5 Drumul Taberei—Pantelimon, tronsonul Drumul Taberei—Universitate, semnat la București la 12 noiembrie 2009

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 6 alin. (2) din Legea nr. 133/2010 pentru aprobarea Contractului de finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții aferent Proiectului de modernizare a metroului din București — etapa a IV-a, Magistrala 5 Drumul Taberei — Pantelimon, tronsonul Drumul Taberei — Universitate, semnat la București la 12 noiembrie 2009, cu modificările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Se aprobă Amendamentul nr. 3*) convenit între Guvernul României, prin Ministerul Finanțelor Publice, și Banca Europeană de Investiții, prin scrisoarea semnată la Luxemburg la 1 iulie 2020 și la București la 20 iulie 2020, la Contractul de finanțare dintre România și Banca Europeană de

Investiții aferent Proiectului de modernizare a metroului din București — etapa a IV-a, Magistrala 5 Drumul Taberei—Pantelimon, tronsonul Drumul Taberei—Universitate, semnat la București la 12 noiembrie 2009, aprobat prin Legea nr. 133/2010, cu modificările ulterioare.

PRIM-MINISTRU
LUDOVIC ORBAN

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor publice,

Vasile-Florin Cîțu

Ministrul transporturilor, infrastructurii și comunicațiilor,

Lucian Nicolae Bode

București, 28 octombrie 2020.
Nr. 926.

*) Traducere.

EIB

Transmis prin curier DHL
Ministerul Finanțelor Publice
Str. Apolodor, sectorul 5
București, România
În atenția domnului Attila Gyorgy, secretar de stat
Luxemburg, 1 iulie 2020

JU/OPS2/SEE/AIA/EA no.
EIB — Uz corporație

**Subiect: Metroul București Linia 5
(FI 25.224-SERAPIS 2006—0340)
Contract de finanțare semnat între România și Banca Europeană de Investiții la 12 noiembrie 2009 în București, după cum a fost amendat ulterior („Contractul de finanțare”)
Amendamentul nr. 3 la Contractul de finanțare**

Stimați Domni,
Referirea este făcută la:

- (i) Contractul de finanțare după cum este definit mai sus;
- (ii) scrisoarea dumneavoastră datată 15 mai 2020.

1. INTERPRETARE

Dacă nu sunt altfel definiți, termenii scriși cu majuscule ce sunt utilizați în această scrisoare au aceeași semnificație ca cea care le-a fost atribuită în Contractul de finanțare. Trimiterile la articole din această scrisoare sunt trimiteri la articolele din Contractul de finanțare.

În prezenta scrisoare, „data intrării în vigoare” înseamnă data la care Banca confirmă Împrumutatului în scris (inclusiv prin poșta electronică sau alte mijloace electronice) că Banca a primit în formă și substanță satisfăcătoare acesteia două (2) originale ale prezentei scrisori legal contrasemnate în numele Împrumutatului, împreună cu o copie legalizată a semnăturilor autorizate, numai în cazul în care nu s-a prevăzut altfel, și o copie a oricărei alte autorizări sau a altui document, opinie sau asigurare pe care Banca le consideră a fi necesare sau de dorit (dacă a fost notificat și Împrumutatul în acest sens) în legătură cu efectuarea tranzacției avute în vedere de această scrisoare sau cu validitatea și aplicabilitatea prezentei scrisori.

2. AMENDAMENTE LA CONTRACTUL DE FINANȚARE

Producând efecte de la data intrării în vigoare, Contractul de finanțare se va amenda după cum s-a stabilit mai jos:

Paragraful (9)

În cadrul paragrafului (9) al Contractului de finanțare:

a) definiția „Datei finale de valabilitate” înseamnă 31 decembrie 2023; și

b) noua definiție a „Numărului contractului” va fi introdusă în ordine alfabetică cu următorul text:

„Numărul contractului va însemna că Banca a generat număr de identificare al prezentului contract indicat pe coperta acestuia consecutiv literelor «FI Nr.».”

Articolul 1.02A

În cadrul articolului 1.02A, data de „1 iulie 2020” se va amenda după cum urmează: „31 decembrie 2023”.

Articolul 12

c) Prezentele articole 12.01 și 12.02 ale Contractului de finanțare vor fi înlocuite cu noile articole 12.01 și 12.01 și 12.02 cu textul următor:

„12.01 Notă**12.01A Forma notei**

(a) Orice notă sau altă comunicare dată în cadrul prezentului contract trebuie să fie în scris și, numai dacă nu este altfel prevăzut, poate fi făcută mai târziu prin scrisoare, fax sau poșta electronică.

(b) Notele și alte comunicări pentru care sunt prevăzute perioade fixe în cadrul prezentului contract sau chiar ele însele fixează perioade care obligă asupra destinatarului se pot realiza prin transmitere manuală, scrisoare înregistrată, fax sau poșta electronică. Astfel de note și comunicări vor fi considerate ca fiind primite de către cealaltă parte:

(i) la data transmiterii în legătură cu o scrisoare predată manual sau o scrisoare înregistrată;

(ii) la primirea transmiterii în legătură cu un fax;

(iii) în cazul oricărui mesaj electronic transmis de către Împrumutat Băncii, numai când este primit în fapt în formă lizibilă și numai în cazul în care este adresat în maniera specificată de Bancă în acest scop, sau

(iv) în cazul oricărui mesaj electronic trimis de către Bancă Împrumutatului, la transmiterea acestui mesaj electronic.

(c) Orice notă transmisă prin mesaj electronic:

(i) va menționa numărul contractului pe rândul subiectului; și

(ii) va fi de forma unei imagini electronice noneditabile (pdf, tif sau alt format de fișier needitabil agreeat între părți) a notei semnate de către o autoritate autorizată cu drept individual de reprezentare sau cu două sau mai multe semnături autorizate cu drept de reprezentare comună a Împrumutatului, după caz, atașat la mesajul electronic.

(d) Notele emise de către Împrumutat ca urmare a oricărei prevederi a prezentului contract vor fi, unde va fi solicitat de către Bancă, transmise Băncii împreună cu dovada satisfăcătoare a autorității unei persoane sau a unor persoane autorizate să semneze o astfel de notă în numele Împrumutatului, precum și specimenul de semnătură al respectivei sau respectivelor persoane.

(e) Fără a afecta valabilitatea mesajului electronic sau a notelor în facsimil sau comunicarea realizată în concordanță cu prezentul articol 12.01, următoarele note, comunicări și documente vor fi trimise de asemenea prin scrisoare înregistrată părții relevante până cel târziu în ziua lucrătoare imediat următoare:

(i) solicitare de tragere;

(ii) revocarea unei solicitări de tragere în conformitate cu articolul 1.02C(b);

(iii) orice note și comunicare în sensul unei amânări, anulări și suspendări a unei trageri a oricărei tranșe, revizuirii a dobânzii sau a conversiei oricărei tranșe, eveniment de întrerupere a pieței, solicitare de plată în avans, notă pentru plata în avans eveniment implicit în cadrul articolului 10.01, orice solicitare de plată în avans; și

(iv) orice altă notă, comunicare sau document solicitat de către Bancă.

(f) Părțile agreează faptul că oricare comunicare de mai sus (inclusiv poșta electronică) reprezintă o formă acceptată de comunicare, trebuie să constituie probă admisibilă în instanță și trebuie să aibă aceeași valoare de evidențiere ca și un acord la dispoziție (sub semnătură privată).

12.01B Adrese

Adresa, numărul de fax și adresa electronică de e-mail (și departamentul în a cărui atenție urmează să fie întocmită comunicarea) ale fiecărei părți pentru orice comunicare de făcut sau document de livrat în cadrul sau în legătură cu prezentul contract sunt:

Pentru Bancă În atenția: OPS/CSEE/3-PUB SEC

Bulevardul Konrad Adenauer 100

L2950 Luxemburg

Fax: +352 4379 54061

Adresă e-mail: contactline-25224@eib.org

Pentru Împrumutat În atenția: Direcției generale pregătire ECOFIN, asistență comunitară și relații financiare internaționale

Bd. Libertății nr. 16, sectorul 5

RO-70060 București

România

Fax: +4021 312 67 92

Adresa e-mail: secretariat.DGRFI2mfinante.gov.ro

12.01C Notificarea detaliilor de comunicare

Banca și Împrumutatul vor notifica prompt celeilalte părți în scris cu privire la orice modificare în cadrul respectivelor lor detalii privind comunicarea.

12.02 Limba engleză

(a) Orice notă sau comunicare dată în cadrul sau în legătură cu prezentul contract trebuie să fie în limba engleză.

(b) Toate celelalte documente puse la dispoziție în cadrul sau în legătură cu prezentul contract trebuie să fie:

(i) în limba engleză; sau

(ii) dacă nu în limba engleză și dacă așa este solicitat de către Bancă, însoțite de o traducere autorizată în limba engleză, și, în acest caz, traducerea în limba engleză va prevala.”

Modificări în cadrul anexei A.1. — Descrierea tehnică

Secțiunea cu titlul „Calendar” din cadrul anexei A.1 (Descrierea tehnică) a Contractului de finanțare se va amenda după cum urmează:

„Toate componentele proiectului sunt estimate să fie finalizate și în deplină funcționalitate până la 30 iunie 2024.”

Modificări în cadrul anexei A.2. — Informații privind Proiectul care urmează a fi transmise Băncii și metoda de transmitere

În secțiunea 4 (Informații la finalul lucrărilor și în primul an de funcționare) din cadrul anexei A.2 a Contractului de finanțare, data transmiterii la Bancă a Raportului de finalizare a Proiectului se va amenda după cum urmează:

„Data transmiterii către Bancă: 31 decembrie 2024 (în totalitate)”.

Modificare în cadrul anexei B

Prezenta anexă B (Definiția EURIBOR și LIBOR) va fi înlocuită cu noua anexă B, după cum este prezentat în anexa la Amendamentul nr. 3 la Contractul de finanțare.

3. CONTINUAREA OBLIGAȚIILOR

Prevederile Contractului de finanțare, mai puțin ceea ce se amendează prin prezenta scrisoare, continuă în vigoare și deplin efect. Împrumutatul ia cunoștință și agreează că, în mod diferit de cum a fost decis în mod expres și agreeat alăturat, prezenta scrisoare nu constituie o garanție asigurată de către Bancă sau amendament sau orice alt termen sau condiție a Contractului de finanțare. Banca își rezervă oricare și toate drepturile contractuale și legale pe care le deține în cadrul Contractului de finanțare și al legii aplicabile.

La solicitarea Băncii și pe propria cheltuială, Împrumutatul, la cererea Băncii și pe cheltuiala proprie, îndeplinește toate aceste acte și lucrurile necesare sau de dorit a produce efecte la nivelul amendamentelor care urmează a fi efectuate în conformitate cu prezenta scrisoare.

4. LEGISLAȚIA ȘI JURISDICȚIA APLICABILĂ

Prezenta scrisoare va fi guvernată de legile Marelui Ducat de Luxemburg și părțile de față se supun jurisdicției Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Dacă sunteți de acord cu cele de mai sus, vă rugăm să returnați două (2) originale la Bancă, în atenția doamnei Angela Iacomucci (tel. +352 4379 83466, e-mail: a.iacomucci@eib.org) și doamnei Erika Apollonio (tel. +352 4379 88323, e-mail: e.apollonio@eib.org), inițializate pe fiecare pagină, date și legal semnate în numele și din partea României, reprezentată prin Ministerul Finanțelor Publice, împreună cu o copie a specimenelor de semnătură aferente, în cazul în care nu este deja prevăzut, până la și nu mai târziu de 31 iulie 2020. Ulterior acestei date, Banca își rezervă dreptul, la dispoziția sa, prin adresă către Împrumutat, să confirme dacă acceptarea prezentei scrisori de către Împrumutat este considerată ca fiind dată în mod valid de către Împrumutat.

Cu stimă,
BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII

Ruth NILAND

Tomasz BALAWAJDER

Luat la cunoștință și agreeat pentru și în numele
României,
reprezentată de către Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de Împrumutat

.....
(nume și funcție)

Data: 20 iulie 2020

Pentru Ministerul Finanțelor Publice
Sebastian Burduja,
secretar de stat

Anexa la Amendamentul nr. 3 la Contractul de finanțareANEXA B**DEFINIȚIA EURIBOR ȘI LIBOR****A. EURIBOR**

„EURIBOR” înseamnă:

(a) în sensul unei perioade relevante mai scurte de o lună, rata de ecran (după cum este definită mai jos) pentru un termen de o lună;

(b) în sensul unei perioade relevante de una sau mai multe luni pentru care este disponibilă rata de ecran, rata afișată a dobânzii aplicabilă pentru un termen aferent unui număr de luni corespunzător; și

(c) în sensul unei perioade relevante de mai mult de o lună pentru care nu este disponibilă o rată de ecran, rata afișată a dobânzii, rata care rezultă dintr-o interpolare liniară prin referire la două rate afișate, dintre care una este aplicabilă pentru o perioadă următoare mai scurtă și cealaltă pentru o perioadă următoare mai mare decât lungimea perioadei relevante (perioada pentru care se ia rata sau pentru care sunt interpolate însemnând „perioada reprezentativă”).

Pentru scopurile paragrafelor (b) și (c) de mai sus:

(i) „disponibil” înseamnă că ratele, pentru maturitățile date, care sunt calculate și publicate de Sistemele de stabilire a ratelor globale Ltd (GRSS) sau un alt furnizor de acest fel selectat de către Institutul European pentru Piețele Monetare, în cadrul sponsorizării EMMI și EURIBOR ACI, sau orice succesor al acelei funcții EMMI și EURIBOR ACI sau orice alt succesor al acelei funcții a EMMI și EURIBOR ACI după cum s-a stabilit de către Bancă, și

(ii) „Screen rate” înseamnă rata dobânzii pentru depozite în euro pentru perioada relevantă, după cum este publicată la ora 11,00, ora Bruxelles-ului, sau la un moment ulterior în timp acceptabil Băncii (în data resetării) care cade cu 2 (două) zile lucrătoare relevante înainte de prima zi a perioadei relevante, pe pagina Reuter EURIBOR 01 sau pagina următoare, sau în absența căreia, prin orice alte mijloace de publicare alese de către Bancă în acest scop.

Dacă o astfel de rată nu este astfel publicată, Banca va solicita birourilor din zona euro a patru bănci importante în zona euro, selectate de către Bancă, să coteze rata la care depozitele în euro în sumă comparabilă sunt oferite de către fiecare dintre ele la aproximativ ora 11,00, ora Bruxelles-ului, în data de resetare, către băncile de prim rang pe piața interbancară a zonei euro pentru o perioadă egală cu perioada reprezentativă.

În cazul în care sunt oferite cel puțin 2 (două) cotații, rata pentru acea dată de resetare va fi media aritmetică a cotațiilor.

În cazul în care sunt solicitate mai puțin de două cotații, rata pentru data de resetare va fi media aritmetică a ratelor cotate de bănci importante din zona euro, selectate de către Bancă, la aproximativ ora 11,00, ora Bruxelles-ului, în ziua care cade la două zile bancare relevante după data de resetare, pentru împrumuturi în EUR în sumă comparabilă cu băncile europene de prim rang pentru o perioadă egală cu perioada reprezentativă.

În cazul în care nicio rată nu este disponibilă după cum s-a prevăzut mai sus, rata va fi EURIBOR (exprimată ca rată procentuală anuală) stabilită de către Bancă a reprezenta costul complet al Băncii pentru finanțarea tranșei relevante bazate pe rata de referință ulterioară generată intern de către Bancă sau pe baza unei metode alternative de determinare a ratei, stabilită rezonabil de către Bancă.

B. LIBOR USD

„LIBOR” înseamnă, în ceea ce privește USD:

(a) în sensul unei perioade relevante mai scurte de o lună, rata afișată pentru scadența la o lună;

(b) în sensul unei perioade de una sau mai multe luni, pentru care este aplicabilă o rată afișată pentru un trimestru pentru numărul corespunzător de luni; și

(c) în sensul unei perioade relevante de mai mult de o lună pentru care nu este valabilă o astfel de rată, rata care rezultă dintr-o interpolare liniară prin referire la două rate afișate pentru scadența la o lună, dintre care una este aplicabilă pentru o perioadă mai scurtă decât lungimea perioadei de referință, iar cealaltă pentru o perioadă mai lungă decât lungimea perioadei relevante (perioada pentru care este considerată rata sau din care se interpoaleză ratele reprezentând „perioada relevantă”).

Pentru scopurile paragrafelor (b) și (c) de mai sus:

(i) „disponibil” înseamnă „calculat și publicat” sub egida ICE Benchmark Administration Limited (sau orice alt succesor al acelei funcții a ICE Benchmark Administration Limited după cum a fost stabilit de către Bancă) pentru maturități date; și

(ii) „rata afișată pentru scadența la o lună” înseamnă rata dobânzii pentru depozite în USD pentru perioada relevantă după cum a fost stabilită de către ICE Benchmark Administration Limited (sau oricare succesor al respectivei funcții a ICE Benchmark Administration Limited după cum a stabilit Banca) și afișată de către furnizorii de informații la ora 11,00, ora Londrei, sau la o oră ulterioară acceptabilă Băncii în ziua (data resetării) care cade cu două zile bancare înainte de prima zi a perioadei relevante.

În cazul în care această rată nu este astfel emisă de către orice furnizor de informații financiare acceptabil Băncii, Banca va solicita birourilor a 4 bănci importante din piața interbancară din Londra, selectate de Bancă, să coteze la rata la care sunt oferite de către fiecare dintre acestea la aproximativ ora 11,00, ora Londrei, în data de resetare, unor bănci importante din piața interbancară a Londrei, pentru o perioadă egală cu perioada reprezentativă. În cazul în care sunt oferite cel puțin 2 (două) astfel de cotații, rata va fi media aritmetică a cotațiilor oferite.

Dacă mai puțin de 2 (două) cotații sunt furnizate după cum s-a solicitat, Banca va cere principalelor birouri a 4 (patru) bănci importante din piața interbancară din NY, selectate de către Bancă, să coteze rata la care depozite în USD într-o sumă comparabilă sunt oferite de fiecare dintre acestea la aproximativ ora 11,00, ora orașului NY, în ziua care cade cu două zile mai târziu după data de resetare, băncilor de prim rang din piața europeană pentru o perioadă egală cu perioada reprezentativă. Dacă cel puțin 2 (două) astfel de cotații sunt furnizate, rata va fi media aritmetică a cotațiilor furnizate.

În cazul în care nu este disponibilă nicio rată după cum s-a prevăzut mai sus, LIBOR va fi rata (exprimată ca rată procentuală anuală) care se stabilește de către Bancă a reprezenta costul all inclusive pentru Bancă pentru finanțarea respectivei tranșe bazată pe rata de referință ulterioară sau pe o metodă de determinare alternativă a ratei determinată în mod rezonabil de către Bancă.

C. LIBOR GBP

„LIBOR” înseamnă, în sensul GBP:

(a) în sensul unei perioade relevante de mai puțin de o lună, rata afișată pentru scadența la o lună;

(b) în sensul unei perioade relevante de una sau mai multe luni, pentru care nu este valabilă o rată afișată pentru scadența la o lună pentru numărul corespunzător de luni; și

(c) în sensul unei perioade de mai mult de o lună pentru care nu este valabilă o rată afișată pentru scadența la o lună, rata care rezultă dintr-o interpolare liniară prin comparație cu două rate afișate pentru scadența la o lună, dintre care una este aplicabilă pentru o perioadă următoare mai scurtă și cealaltă mai lungă decât lungimea perioadei relevante (perioada pentru care se ia rata sau perioada din care se încorporează ratele reprezentând „perioada reprezentativă”).

Pentru scopurile paragrafelor (b) și (c) de mai sus:

(i) „disponibil” înseamnă „calculat și publicat” sub egida ICE Benchmark Administration Limited (sau orice succesor al acestei funcții a ICE Benchmark Administration Limited după cum a stabilit Banca) pentru maturități date; și

(ii) „rata afișată pentru scadența la o lună” înseamnă rata dobânzii pentru depozitele în GBP pentru perioada relevantă, după cum a stabilit ICE Benchmark Administration Limited, a stabilit Banca sau orice succesor la acea funcție a ICE Benchmark Administration Limited după cum a hotărât Banca) și transmis de către furnizori financiari la ora 11,00, ora Londrei, sau la o oră mai târzie acceptabilă Băncii în ziua („data de resetare”) în care începe perioada respectivă sau, dacă acea zi nu reprezintă zi bancară în Londra, în următoarea zi bancară.

Dacă o astfel de rată afișată pentru scadența la o lună nu este emisă de niciun furnizor de informații financiare acceptabil Băncii, Banca va solicita principalelor birouri a unor patru bănci importante din Londra în cadrul pieței interbancare din Londra, selectate de Bancă, să coteze rata la care depozitele în GBP în sumă comparabilă sunt oferite de (către) fiecare din ele la aproximativ ora 11,00, ora Londrei, la data de reset, către (pentru) bănci de prim rang pe piața interbancară a Londrei pentru o perioadă egală cu perioada reprezentativă. În cazul în care cel puțin 2 (două) astfel de operații sunt furnizate, rata va fi media aritmetică a cotațiilor oferite.

Dacă mai puțin de 2 (două) cotații sunt furnizate după cum s-a cerut, rata va fi media aritmetică a ratelor cotate la aproximativ ora 11,00, ora Londrei, la data de reset, de către bănci importante în Londra (selectate de către Bancă) pentru împrumuturi în GBP în sumă comparabilă cu băncile pentru o perioadă egală cu perioada reprezentativă.

Dacă nicio rată nu este disponibilă conform celor de mai sus, rata va fi LIBOR (exprimată ca rată procentuală anuală) care este stabilită de către Bancă a fi costul complet pentru finanțarea respectivei tranșe, bazată pe rata de referință internă ulterior aplicabilă a Băncii sau o metodă de determinare stabilită în mod rezonabil de către Bancă.

D. GENERAL

Pentru scopurile definițiilor de mai sus:

(a) „London Business Day” înseamnă o zi în care băncile sunt deschise pentru activități obișnuite în Londra și „New York Business Day” înseamnă o zi în care băncile sunt deschise pentru activitate uzuală în New York.

(b) Toate procentele care rezultă din oricare calcule care se referă la prezenta anexă se vor rotunji, dacă este necesar, la cea mai apropiată sută de mii (în cazul LIBOR) sau mie (în cazul EURIBOR) a unui punct procentual, jumătățile fiind rotunjite.

(c) Banca va informa fără întârziere Împrumutatul cu privire la cotațiile primite de către Bancă.

(d) Dacă oricare dintre prevederile anterioare devin inconsistente cu prevederile adoptate sub egida:

(i) EMMI și EURIBOR ACI (sau oricare succesor la acea funcție a EMMI și EURIBOR ACI conform deciziei Băncii), în cazul EURIBOR; sau

(ii) ICE Benchmark Administration Limited (conform deciziei Băncii) în cazul LIBOR, Banca poate amenda prin notificare către Împrumutat prevederea privind aducerea în rând cu astfel de alte prevederi.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 15**din 20 iulie 2020**

Dosar nr. 1.048/1/2020

Corina-Alina Corbu — președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Laura-Mihaela Ivanovici — președintele Secției I civile

Marian Budă — președintele Secției a II-a civile

Denisa Angelica Stănișor — președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Daniel Grădinaru — președintele Secției penale

Simona Lala Cristescu — judecător la Secția I civilă

Beatrice Ioana Nestor — judecător la Secția I civilă

Alina Iuliana Țuca — judecător la Secția I civilă

Mihaela Tăbărcă — judecător la Secția I civilă

Andreia Liana Constanda — judecător la Secția I civilă

Valentin Mitea — judecător la Secția I civilă

Minodora Condoiu — judecător la Secția a II-a civilă

Petronela Iulia Nițu — judecător la Secția a II-a civilă

Elisabeta Roșu — judecător la Secția a II-a civilă

Maria Speranța Cornea — judecător la Secția a II-a civilă

Cosmin Horia Mihăianu — judecător la Secția a II-a civilă

Mărioara Isailă — judecător la Secția a II-a civilă

Adriana Florina Secrețeanu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Emilia Claudia Vișoiu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Gheza Attila Farmathy — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Daniel Gheorghe Severin — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Maria Hrudei — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Horațiu Pătrașcu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Mirela Sorina Popescu — judecător la Secția penală

Anca Mădălina Alexandrescu — judecător la Secția penală

privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror șef al Secției judiciare, Antonia Eleonora Constantin.

4. La ședința de judecată participă domnul Cristian Balacciu, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 35 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ia în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava ce formează obiectul Dosarului nr. 1.048/1/2020.

6. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că au fost depuse la dosar anexele cu hotărârile definitive contradictorii pronunțate de instanțele judecătorești, raportul întocmit de judecătorii-raportori și opiniile procurorului general și ale specialiștilor consultați.

7. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, acordă cuvântul asupra recursului în interesul legii reprezentantului procurorului general.

8. Doamna procuror Antonia Eleonora Constantin susține că prima orientare jurisprudențială este în litera și spiritul legii. În acest sens arată că problema de drept ce formează obiectul sesizării pleacă de la premisa că plata a fost efectuată de bunăvoie, nefiind demarată executarea silită. Astfel, susține că obligația de restituire revine salariatului, în temeiul art. 256 alin. (1) din Codul muncii, în acele situații în care, independent de orice culpă, acesta a încasat sume nedatorate. Textul de lege anterior evocat constituie o aplicație particulară în raporturile juridice de dreptul muncii a dispozițiilor art. 1.341—1.344 din Codul civil. Situația în care plata a fost efectuată de către angajator în temeiul unei hotărâri care se bucura de executorialitate provizorie, ulterior desființată sau modificată în calea de atac, relevă o plată obiectiv nedatorată, devenită astfel ca efect al dispariției temeiului juridic în baza căruia a fost efectuată. Procurorul general mai arată că delimitarea instituției plății nedatorate de procedura întoarcerii executării se face în funcție de criteriul sesizării organului de executare. Cum problema de drept supusă dezlegării are ca premisă o plată efectuată de bunăvoie, deci înainte de începerea executării silită, nu poate fi reținută competența judecătoriei, ca instanță de executare. Pentru aceste argumente, solicită admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei hotărâri de unificare a practicii judiciare.

9. Nefiind întrebări pentru reprezentantul procurorului general, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, declară dezbaterile închise, iar completul de judecată rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 1.048/1/2020 este legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (3) lit. b) din Regulamentul

ÎN ALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și obiectul recursului în interesul legii

10. Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită prin sesizarea formulată de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava cu soluționarea recursului în interesul legii ce vizează următoarea problemă de drept: „Acțiunea promovată de angajator în contradictoriu cu salariatul pentru restituirea sumelor achitate de primul celui de-al doilea, de bunăvoie, în baza unei hotărâri judecătorești executorii, de primă instanță, care ulterior este desființată în calea de atac, îmbracă natura juridică a unui conflict de muncă, a cărui soluționare se circumscrie prevederilor art. 256 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, atrăgând, din punct de vedere funcțional și procesual, competența materială de soluționare în primă instanță în favoarea tribunalului — Secția specializată în litigii de muncă și asigurări sociale, ori are natura juridică a unei cereri de întoarcere a executării, a cărei soluționare se circumscrie prevederilor art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă, atrăgând competența materială de soluționare în primă instanță în favoarea instanței de executare, respectiv a judecătoriei.”

II. Prevederile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

11. Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 62/2011*)

Art. 208. — „Conflictele individuale de muncă se soluționează în primă instanță de către tribunal.”

Art. 210. — „Cererile referitoare la soluționarea conflictelor individuale de muncă se adresează tribunalului în a cărui circumscripție își are domiciliul sau locul de muncă reclamantul.”

12. Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare (*Codul muncii*)

Art. 256. — „(1) Salariatul care a încasat de la angajator o sumă nedatorată este obligat să o restituie. (...)”

Art. 278. — „(1) Dispozițiile prezentului cod se întregesc cu celelalte dispoziții cuprinse în legislația muncii și, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de muncă prevăzute de prezentul cod, cu dispozițiile legislației civile. (...)”

13. Codul civil

Art. 1.344. — „Restituirea plății nedatorate se face potrivit dispozițiilor art. 1.635—1.649.”

Art. 1.635 — „(1) Restituirea prestațiilor are loc ori de câte ori cineva este ținut, în virtutea legii, să înapoieze bunurile primite fără drept ori din eroare sau în temeiul unui act juridic desființat ulterior cu efect retroactiv ori ale cărui obligații au devenit imposibile de executat din cauza unui eveniment de forță majoră, a unui caz fortuit ori a unui alt eveniment asimilat acestora. (...)”

14. Codul de procedură civilă

Art. 622. — „(...) (2) În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, aceasta se aduce la îndeplinire prin executare silită, care începe odată cu sesizarea organului de executare, potrivit dispozițiilor prezentei cărți, dacă prin lege specială nu se prevede altfel. (...)”

Art. 643. — „Dacă s-a desființat titlul executoriu, toate actele de executare efectuate în baza acestuia sunt desființate de drept, dacă prin lege nu se prevede altfel. În acest caz, sunt aplicabile dispozițiile privitoare la întoarcerea executării.”

Art. 651. — „(1) Instanța de executare este judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul debitorului, în afara cazurilor în care legea dispune altfel. Dacă domiciliul sau, după caz, sediul debitorului nu se află în țară, este competentă judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul

creditorului, iar dacă acesta nu se află în țară, judecătoria în a cărei circumscripție se află sediul biroului executorului judecătoresc investit de creditor. (...)”

Art. 723. — „(1) În toate cazurile în care se desființează titlul executoriu sau însăși executarea silită, cel interesat are dreptul la întoarcerea executării, prin restabilirea situației anterioare acesteia. Cheltuielile de executare pentru actele efectuate rămân în sarcina creditorului. (...)”

Art. 724. — „(1) În cazul în care instanța judecătorească a desființat titlul executoriu sau însăși executarea silită, la cererea celui interesat, va dispune, prin aceeași hotărâre, și asupra restabilirii situației anterioare executării. În cazul în care bunul supus executării silită este un bun imobil, instanța va dispune asupra efectuării operațiunilor de carte funciară necesare, fără însă a se aduce atingere drepturilor definitiv dobândite de terți de bună-credință, potrivit regulilor de carte funciară.

(2) Dacă instanța care a desființat hotărârea executată a dispus rejudecarea în fond a procesului și nu a luat măsura restabilirii situației anterioare executării, această măsură se va putea dispune de instanța care rejudecă fondul.

(3) Dacă nu s-a dispus restabilirea situației anterioare executării în condițiile alin. (1) și (2), cel îndreptățit o va putea cere, pe cale separată, instanței de executare. Judecata se va face de urgență și cu precădere, hotărârea fiind supusă numai apelului.”

III. Orientările jurisprudențiale divergente

15. Autorul sesizării a arătat că practica judiciară identificată relevă că nu există un punct de vedere unitar cu privire la problema de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii, statuându-se în mod diferit asupra calificării juridice a cererilor în discuție și, pe cale de consecință, asupra competenței materiale de soluționare a acestora în primă instanță.

16. Astfel, în practica instanțelor judecătorești s-au conturat două orientări jurisprudențiale.

17. În cadrul primei orientări jurisprudențiale s-a apreciat că acțiunea formulată de angajator pentru restituirea de către salariat a sumelor achitate acestuia din urmă, în baza unei hotărâri judecătorești executorii desființate ulterior, are natura juridică a unui conflict de muncă, a cărui soluționare se circumscrie dispozițiilor art. 256 alin. (1) din Codul muncii, atrăgând competența materială în primă instanță a tribunalului.

18. În fundamentarea primei orientări jurisprudențiale s-au adus următoarele argumente:

Plata inițială nu s-a făcut în cadrul unei executări silită pentru a fi incidente dispozițiile art. 723 și următoarele din Codul de procedură civilă referitoare la întoarcerea executării, ci în baza unei convenții a părților, în care debitorul are calitatea de angajator, iar creditorul are calitatea de salariat, fiind astfel incidente dispozițiile art. 256 din Codul muncii.

Așadar, cererea dedusă judecății se circumscrie unui conflict de muncă, de natură a atrage competența materială în primă instanță a tribunalului, conform art. 208 și art. 210 din Legea nr. 62/2011.

Deși finalitatea urmărită este aceeași ca și în cazul întoarcerii executării, respectiv repunerea părților în situația anterioară, totuși, față de calitatea părților de angajator/salariat, litigiul se soluționează în temeiul Codului muncii, acest act normativ având natura unei legi speciale față de Codul de procedură civilă, care reprezintă dreptul comun în materia analizată.

Chiar dacă s-ar recunoaște, potrivit art. 723 și 724 din Codul de procedură civilă, dreptul angajatorului de a solicita întoarcerea executării și repunerea părților în situația anterioară emiterii titlului executoriu, desființat ulterior în calea de atac, nu există nicio dispoziție legală care să excludă aplicabilitatea

art. 256 din Codul muncii. Or, acest din urmă text de lege reglementează instituția plății nedatorate în materia dreptului muncii și acoperă situațiile în care, fără a fi reținută vinovăția salariatului, acesta este obligat la restituirea unor sume încasate în mod necuvenit de la angajator.

Obligația de restituire se naște în legătură cu desfășurarea raporturilor de muncă, iar creanța pretinsă trebuie să fie certă, lichidă și exigibilă, constatată printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

19. În cadrul primei orientări jurisprudențiale a fost exprimată și o *opinie nuanțată*, după cum angajatorul a efectuat plata anterior sesizării organului de executare, respectiv de bunăvoie, ori ulterior sesizării acestuia, respectiv în mod voluntar. Astfel, s-a arătat că în prima ipoteză sunt aplicabile dispozițiile referitoare la plata nedatorată, iar în cea de a doua ipoteză sunt aplicabile dispozițiile referitoare la întoarcerea executării.

20. În sensul primei orientări jurisprudențiale au fost atașate următoarele hotărâri judecătorești definitive: deciziile nr. 3.198 din 4 septembrie 2018, nr. 3.997 din 9 octombrie 2018, nr. 5.321 din 27 noiembrie 2018, pronunțate de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale; Decizia civilă nr. 917/2019-R din 5 decembrie 2019, pronunțată de Curtea de Apel Oradea — Secția I civilă; Decizia civilă nr. 597 din 27 iunie 2019, pronunțată de Tribunalul Botoșani — Secția I civilă.

21. În cadrul celei de-a doua orientări jurisprudențiale s-a apreciat că acțiunea formulată de angajator pentru restituirea de către salariat a sumelor achitate acestuia din urmă, în baza unei hotărâri judecătorești executorii desființate ulterior, are natura juridică a unei cereri de întoarcere a executării, a cărei soluționare se circumscrie dispozițiilor art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă, atrăgând competența materială în primă instanță a judecătoriei, ca instanță de executare.

22. În fundamentarea celei de-a doua orientări jurisprudențiale s-au adus următoarele argumente:

Din însăși reglementarea instituției întoarcerii executării, constând în repunerea părților în situația anterioară, în cadrul executării silite, rezultă că legiuitorul a avut în vedere că această instituție juridică reprezintă o situație „simetric inversă executării săvârșite”.

Astfel, instanța competentă să soluționeze această cerere este cea de executare, respectiv judecătoria de la domiciliul sau sediul debitorului.

Prevederile legale anterior menționate sunt aplicabile ori de câte ori, în urma executării unui titlu, intervine desființarea acestuia, indiferent dacă executarea titlului a fost benevolă sau efectuată în cadrul executării silite, respectiv voluntară.

S-a apreciat că nu se poate reține caracterul nedatorat al sumelor pretinse, întrucât aceasta ar echivala cu negarea caracterului executoriu al titlului între momentul pronunțării acestuia și cel al desființării sale în calea de atac.

Prevederile art. 256 din Codul muncii au în vedere alte situații decât cea care presupune plata în temeiul unui titlu executoriu. Astfel, deși a avut loc o sporire a patrimoniului salariatului în urma executării hotărârii primei instanțe, aceasta s-a realizat în baza unui just temei. Cu alte cuvinte, plata era datorată la momentul efectuării sale, devenind nedatorată abia ulterior desființării titlului.

Întrucât restabilirea situației anterioare executării titlului desființat a fost cerută pe cale principală, raportul juridic dedus judecății nu mai păstrează natura juridică a celui în baza căruia s-a emis titlul executoriu pentru a atrage incidența Codului muncii.

Astfel, pretenția dedusă judecății reprezintă o sumă de bani care nu mai are ca temei juridic drepturile sau obligațiile salariale ale părților, instanța fiind sesizată cu examinarea unui raport juridic nou, de sine stătător, respectiv acela la baza căruia stă

titlul desființat și care nu împrumută niciuna din particularitățile raportului juridic ce a format obiectul litigiului finalizat prin titlul executoriu desființat.

23. În sensul celei de-a doua orientări jurisprudențiale au fost atașate următoarele hotărâri judecătorești definitive: Sentința nr. 42 din 22 iunie 2017, pronunțată de Curtea de Apel Craiova — Secția I civilă; deciziile nr. 1.631 din 16 aprilie 2018, nr. 3.781 din 28 septembrie 2018 și nr. 200 din 18 ianuarie 2018, pronunțate de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale; Decizia civilă nr. 71/A/2017 din 20 ianuarie 2017, pronunțată de Curtea de Apel Cluj — Secția I civilă; Decizia civilă nr. 63/R din 10 februarie 2020, pronunțată de Curtea de Apel Brașov — Secția civilă; Decizia civilă din 22 ianuarie 2016, pronunțată de Curtea de Apel Iași — Secția litigiilor de muncă și asigurări sociale; Decizia civilă nr. 408 din 15 mai 2019, pronunțată de Tribunalul Botoșani — Secția I civilă.

24. Autorul sesizării a mai arătat că problema de drept supusă analizei a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale din cadrul curților de apel, desfășurată la Institutul Național al Magistraturii, la data de 15 iunie 2018.

25. În cadrul acelei întâlniri, *opinia exprimată de formatorii Institutului Național al Magistraturii* a fost în sensul că plata efectuată de angajator, de bunăvoie, înainte de sesizarea organului de executare, în baza unei hotărâri judecătorești desființate ulterior, nu formează obiectul procedurii de întoarcere a executării, ci atrage incidența dispozițiilor art. 256 din Codul muncii, art. 1.344 și art. 1.635 alin. (1) din Codul civil. În schimb, plata efectuată după sesizarea organului de executare este circumscrișă unei executări silite, motiv pentru care, în ipoteza desființării titlului executoriu, instituția aplicabilă este întoarcerea executării, inclusiv în cazul în care plata a fost efectuată voluntar.

26. În fundamentarea acestei opinii s-au adus următoarele argumente:

Reglementarea instituției întoarcerii executării în cartea a V-a din Codul de procedură civilă, intitulată „Despre executarea silite”, și modul în care sunt expuse condițiile necesare nașterii dreptului la întoarcerea executării, ce fac referire la instituția executării silite, determină concluzia că întoarcerea executării are ca premisă demararea executării silite, prin sesizarea organului de executare.

Împrejurarea că cerința desființării titlului executoriu este prevăzută în mod alternativ cu cea a desființării executării silite înseși nu conduce la concluzia că simpla desființare a titlului executoriu, fără a fi începută executarea silite, este de natură să determine incidența instituției întoarcerii executării, ci indică numai faptul că desființarea executării silite înseși conferă dreptul la întoarcerea executării, indiferent dacă titlul executoriu a fost sau nu desființat.

În ipoteza în care a fost desființat titlul executoriu, toate actele de executare efectuate în baza acestuia sunt desființate de drept, ca regulă, potrivit art. 643 teza I din Codul de procedură civilă, fără a se mai impune pronunțarea unui hotărâri judecătorești prin care să se dispună anularea executării silite înseși.

Chiar dacă dispozițiile art. 724 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă nu impun drept condiție pentru restabilirea situației anterioare executării sesizarea organului de executare, o atare cerință este subînțeleasă, în contextul incidenței instituției întoarcerii executării, ce implică demararea executării silite.

Astfel, posibilitatea exercitării dreptului la întoarcerea executării, recunoscută debitorului în ipoteza desființării titlului executoriu, inclusiv în judecarea căii de atac sau în rejudecarea în fond a procesului, după desființarea hotărârii executate (titlul

executoriu), poate fi interpretată drept o facilitate procedurală pusă la îndemâna sa, dată fiind nelegala începere a executării silite.

Ca atare, debitorul este tentat să execute voluntar obligația cuprinsă în titlul executoriu, observând că a fost începută executarea silită împotriva sa, tocmai pentru a nu suporta cheltuielile de executare într-un quantum ridicat, deși contestă valabilitatea unui asemenea titlu, nelegalitate confirmată ulterior prin desființarea titlului de către instanța judecătorească.

Pe de altă parte, când executarea silită nu a fost demarată, iar debitorul a executat obligația sa de bunăvoie, titlul executoriu fiind desființat ulterior momentului plății, riscul suportării unor cheltuieli de executare neexistând, dispozițiile art. 724 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă nu mai sunt aplicabile. Astfel, în această ipoteză nu este aplicabilă instituția întoarcerii executării, ci aceea a plății nedatorate, care implică declanșarea unui proces distinct față de cel în care a fost desființat titlul executoriu, pentru restabilirea situației anterioare.

Capitolul pe care Codul de procedură civilă îl dedică instituției întoarcerii executării este ultimul din setul de dispoziții generale aplicabile executării silite. Interpretarea sistematică obligă la o asemenea constatare ca argument în favoarea tezei, în sensul că singurul text de lege din materia executării silite care se ocupă de secvența plății făcute anterior începerii procedurii execuționale este art. 622 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Acest text de lege, care vizează accesul creditorului la executarea silită, ca unul determinat de lipsa unei plăți făcute de bunăvoie, nu reprezintă o componentă a reglementării în materie execuțională, ci un preambul al acesteia.

S-a mai arătat că denumirea instituției juridice analizate este „întoarcerea executării”, iar nu „întoarcerea executării silite”, după demararea executării silite plata putând fi efectuată de debitor și voluntar, iar nu numai silit. În sprijinul acestei afirmații s-a menționat că art. 670 alin. (2) din Codul de procedură civilă permite executarea voluntară ulterior începerii executării silite.

Existența unor cheltuieli de executare implică începerea executării silite, iar, raportat la art. 670 alin. (2) din Codul de procedură civilă, aceste cheltuieli se suportă și în ipoteza unei plăți voluntare efectuate după începerea executării silite.

Pe de altă parte, plata efectuată de bunăvoie, înainte de sesizarea organului de executare, nu comportă cheltuieli de executare silită întrucât creditorul se adresează executorului judecătoresc numai în cazul în care debitorul nu plătește de bunăvoie, astfel cum rezultă din conținutul art. 622 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Un argument suplimentar poate fi dedus și din terminologia diferită utilizată de legiuitor atunci când face referire la cele două situații în care debitorul efectuează plata, din proprie inițiativă. Astfel, art. 622 alin. (2) din Codul de procedură civilă face referire la o plată făcută de *bunăvoie*, în timp ce art. 670 alin. (2) din Codul de procedură civilă califică plata ulterioară depunerii cererii de executare silită ca fiind una făcută în mod *voluntar*.

IV. Jurisprudența Curții Constituționale

27. Prin Decizia nr. 122 din 16 februarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 4 mai 2012, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 256 alin. (1) din Codul muncii. În considerentele acestei decizii, Curtea Constituțională a reținut că textul de lege criticat nu dă o definiție exactă a noțiunii de „sumă nedatorată” și nici nu detaliază condițiile în care se naște obligația de restituire. El vine să acopere însă, prin excluderea tuturor celorlalte situații prevăzute de lege care antrenează răspunderea patrimonială a salariatului, cazurile când, fără a fi reținută vinovăția acestuia, este obligat la restituirea unor sume încasate de la angajator, întrucât acestea nu i se cuveneau, neexistând o justă cauză. Având în vedere

contextul reglementării, este evident că obligația de restituire se naște în legătură cu desfășurarea raporturilor de muncă.

28. Aceste considerente se regăsesc și în Decizia nr. 274 din 24 februarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 355 din 23 mai 2011.

29. Prin Decizia nr. 346 din 22 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 23 august 2018, Curtea Constituțională, într-o sesizare în care se pune problema suportării cheltuielilor de executare și a întoarcerii executării silite, a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 723 alin. (1) și art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate. În paragrafele 17 și 19 din această decizie, Curtea Constituțională a reținut că hotărârile primei instanțe, când au ca obiect plata salariilor sau a altor drepturi izvorâte din raporturile juridice de muncă, precum și a sumelor convenite, potrivit legii, șomerilor, sunt executorii de drept. Solicitarea restabilirii situației anterioare executării pe cale separată reprezintă un proces de sine stătător, și nu o cerere accesorie întoarcerii executării. Prin urmare, competența de soluționare a cererii formulate în temeiul art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă revine instanței de executare, care, potrivit normelor de competență stabilite de art. 651 din Codul de procedură civilă, este judecătoria în raza căreia își are domiciliul sau sediul debitorul.

V. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

30. La nivelul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost pronunțate hotărâri definitive în sensul ambelor orientări jurisprudențiale.

31. În sensul primei orientări jurisprudențiale au fost identificate următoarele hotărâri definitive, prin care a fost stabilită competența de soluționare a cauzei în favoarea instanțelor care soluționează litigiile de muncă: deciziile nr. 1.408 din 20 aprilie 2018, nr. 1.623 din 3 mai 2018, nr. 2.134 din 29 mai 2018, nr. 2.750 din 2 iulie 2018, nr. 3.622 din 16 octombrie 2018, nr. 3.675 din 18 octombrie 2018, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă; deciziile nr. 1.654 din 9 noiembrie 2017, nr. 270 din 2 februarie 2018, nr. 1.282 din 19 aprilie 2018, nr. 1.483 din 25 septembrie 2019, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă.

32. În sensul celei de-a doua orientări jurisprudențiale au fost identificate următoarele hotărâri judecătorești definitive, prin care a fost stabilită competența de soluționare a cauzei în favoarea instanțelor de executare: Decizia nr. 215 din 25 ianuarie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă; deciziile nr. 351 din 14 februarie 2018, nr. 605 din 28 februarie 2018 și nr. 1.407 din 19 septembrie 2019, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă.

VI. Opinia Colegiului de conducere al Curții de Apel Suceava

33. Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava nu a prezentat un punct de vedere propriu asupra problemei de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii, ci doar a expus opiniile jurisprudențiale divergente.

VII. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

34. Procurorul general a apreciat că prima orientare jurisprudențială este în litera și spiritul legii pentru următoarele argumente: problema de drept ce urmează a fi dezlegată ține, în esență, de interpretarea dispozițiilor art. 256 din Codul muncii, respectiv dacă instituția plății nedatorate se aplică și în ipoteza în care salariatul a încasat de la angajator o sumă de bani în temeiul unui titlu executoriu provizoriu, desființat ulterior în calea de atac. Pe de altă parte, problema de drept pleacă de la premisa că executarea a avut caracter benevol, nefiind demarată executarea silită.

35. Procurorul general a apreciat că obligația de restituire revine angajatului, în temeiul art. 256 alin. (1) din Codul muncii, în acele situații în care, independent de orice culpă, acesta a încasat sume nedatorate, a primit bunuri care nu i se cuveneau sau i s-au prestat servicii la care nu era îndreptățit, fiind circumscrisă acestor ipoteze și obligația de restituire a sumelor permise de la angajator atunci când în apel nu s-a stabilit o obligație de plată.

36. În aceste ipoteze, dispozițiile art. 256 alin. (1) din Codul muncii se corelează cu cele ale art. 1.635—1.649 din Codul civil. Or, conform art. 1.635 alin. (1) din Codul civil, restituirea prestațiilor are loc ori de câte ori cineva este ținut, în virtutea legii, să înapoieze bunurile primite fără drept ori din eroare sau în temeiul unui act juridic desființat ulterior cu efect retroactiv ori ale cărui obligații au devenit imposibil de executat din cauza unui eveniment de forță majoră, a unui caz fortuit ori a unui alt eveniment asimilat acestora.

37. Totodată, textul de lege anterior evocat consacră un caz particular de restituire a prestațiilor și, implicit, o aplicație a dispozițiilor art. 1.635 alin. (1) din Codul civil, în teza referitoare la restituirea prestațiilor efectuate în temeiul unui act juridic desființat ulterior, cu efect retroactiv, cu singura particularitate că prestația debitorului are ca obiect drepturi bănești aferente unor raporturi juridice de muncă care au fost stabilite ca debit printr-o hotărâre judecătorească.

38. De asemenea, art. 643 din Codul de procedură civilă, având denumirea marginală „Desființarea titlului executoriu”, dă expresie unei aplicații particulare a efectelor nulității din dreptul substanțial, guvernate de principiile *quod nullum est, nullum producit effectum* și *restitutio in integrum*. Ca atare, desființarea titlului executoriu se înfățișează ca o cauză de ineficacitate a plății efectuate în baza acestuia, prin dispariția temeiului juridic al plății.

39. Procurorul general a arătat că în doctrină se distinge între plata subiectiv nedatorată și cea obiectiv nedatorată. Prima desemnează situația în care plata este efectuată în beneficiul unei alte persoane decât creditorul, iar cea de-a doua vizează situația în care datoria nu există.

40. Condiția erorii *solvensului* este cerută doar în prima ipoteză, în care plata a fost făcută unei alte persoane decât creditorul, existând eroare asupra calității de creditor a *accipiensului*, nu și în cazul plății obiectiv nedatorate, respectiv atunci când: aceasta s-a făcut sub condiție suspensivă, iar condiția nu s-a realizat; s-a plătit o datorie ulterior rezolvită; plata a fost făcută în executarea unei obligații lovite de nulitate, iar părțile au fost repuse în situația anterioară.

41. Obligația de restituire ce revine salariatului în temeiul art. 256 alin. (1) din Codul muncii constituie o aplicație particulară, în planul raporturilor juridice de muncă, a dispozițiilor art. 1.341—1.344 din Codul civil. Situația în care plata a fost efectuată de către angajator în temeiul unei hotărâri care se bucura de executorialitate provizorie, ulterior desființată sau modificată în calea de atac, relevă o plată obiectiv nedatorată, devenită astfel ca efect al dispariției temeiului juridic în baza căruia a fost efectuată.

42. Procurorul general a mai arătat că trebuie făcută distincția între noțiunea de „plată” și cea de „executare” a unei obligații. Potrivit art. 622 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa în sensul că nu vrea să facă plata, aceasta se aduce la îndeplinire prin executare silită, care începe odată cu sesizarea organului de executare, potrivit cărții a V-a a codului, dacă prin lege specială nu se prevede altfel.

43. Așadar, criteriul esențial pentru delimitarea plății nedatorate de procedura întoarcerii executării este cel al sesizării organului de executare și declanșarea în acest mod a procedurii de executare silită.

44. În această situație, plata efectuată chiar voluntar, după sesizarea executorului judecătoresc, se circumscrie unei executări silite și, în măsura în care se dovedește că nu a fost datorată, întrucât titlul executoriu a fost desființat, deschide accesul la procedura întoarcerii executării.

45. Pe de altă parte, plata benevolă efectuată de debitor (*solvens*) înainte ca creditorul (*accipiens*) să fi sesizat organul de executare dă naștere dreptului la restituire, în măsura în care devine nedatorată prin dispariția fundamentului său juridic, în temeiul art. 256 alin. (1) din Codul muncii raportat la art. 1.341—1.344 și art. 1.635 din Codul civil. Norma de la art. 651 alin. (1) din Codul de procedură civilă care reglementează competența judecătorei, ca instanță de executare, are caracter imperativ. Or, pentru determinarea instanței de executare, legiuitorul s-a raportat temporal la sesizarea organului de executare. Prin urmare, orice incident procedural, inclusiv întoarcerea executării pe cale principală, se va raporta la data sesizării organului de executare.

VIII. Opiniile exprimate de specialiștii consultați

46. *Academia de Studii Economice din București — Departamentul de drept* a apreciat că stabilirea naturii juridice a acțiunii promovate de angajator în contradictoriu cu salariatul pentru restituirea sumelor achitate de bunăvoie, în baza hotărârii primei instanțe, desființate ulterior în calea de atac, depinde de momentul executării benevole a obligației.

47. Potrivit art. 622 alin. (1) din Codul de procedură civilă, obligația stabilită prin hotărârea unei instanțe sau printr-un alt titlu executoriu se aduce la îndeplinire de bunăvoie. Toate dispozițiile care urmează, cuprinse în cartea a V-a din Codul de procedură civilă, privesc ipoteza în care nu s-a realizat executarea de bunăvoie a obligației. Din momentul sesizării organului de executare începe procedura executării silite și numai acțiunea în restituirea plății efectuate după acel moment va avea natura juridică a întoarcerii executării. Există așadar două ipoteze distincte.

48. Prima ipoteză vizează plata efectuată anterior sesizării organului de executare (de bunăvoie). Această plată se face pe baza unui titlu executoriu, dar nu este circumscrisă executării silite, astfel încât art. 256 alin. (1) din Codul muncii este aplicabil, iar competența revine tribunalului în a cărui circumscripție își are sediul reclamantul. Chiar dacă plata era datorată la momentul efectuării ei, aceasta a devenit nedatorată prin desființarea titlului în baza căruia a fost efectuată. Caracterul nedatorat al plății nu trebuie raportat la momentul efectuării ei, ci la momentul în care se solicită restituirea. În plus, însăși executarea are caracter provizoriu, potrivit art. 448 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deci plata este „datorată” doar sub rezerva menținerii hotărârii date de prima instanță.

49. A doua ipoteză vizează plata efectuată după sesizarea organului de executare, aceasta fiind circumscrisă unei executări silite chiar și atunci când este efectuată voluntar. În acest caz, devine aplicabilă instituția întoarcerii executării, fiind incidente dispozițiile art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă, astfel încât competența de soluționare a cererii de întoarcere a executării prin restabilirea situației anterioare revine instanței de executare, respectiv judecătorei.

50. *Universitatea de Vest din Timișoara — Facultatea de drept* a prezentat două opinii cu privire la problema de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii.

51. *Într-o opinie* s-a apreciat că a doua orientare jurisprudențială este corectă, având în vedere că art. 723 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu condiționează întoarcerea executării de începerea executării silite, menționând alternativ dreptul la întoarcerea executării în toate cazurile în care se desființează titlul executoriu sau însăși executarea silită.

52. Dacă legiuitorul ar fi intenționat ca prevederile referitoare la întoarcerea executării să fie aplicabile numai după începerea

executării silită, ar fi denumit capitolul VIII „Întoarcerea executării silită”, iar nu „Întoarcerea executării”. Or, unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă.

53. Un alt argument pentru aplicarea prevederilor referitoare la întoarcerea executării este și cel prevăzut în art. 631 alin. (2) din Codul de procedură civilă, care stabilește caracterul de drept comun al dispozițiilor din Codul de procedură civilă, fără a lăsa loc excepțiilor bazate pe izvorul ori natura obligațiilor cuprinse în titlul executoriu sau calitatea părților. Pentru a fi supusă restituirii, plata efectuată de debitor trebuie să fie lipsită de cauză juridică, ceea ce presupune inexistența obligației de plată. Executarea de bunăvoie a sumei datorate nu este echivalentul unei plăți efectuate de solvens, în sensul art. 256 din Codul muncii, raportat la art. 1.341—1.344 din Codul civil.

54. S-a mai arătat că art. 256 din Codul muncii nu privește decât situații excepționale în care plata are loc în executarea contractului individual de muncă și în condițiile unei veritabile plăți nedatorate. Astfel, atunci când părătul dintr-un litigiu de muncă dorește să își recupereze suma achitată voluntar în baza sentinței pronunțate în primă instanță trebuie să apeleze la instituția întoarcerii executării.

55. După pronunțarea hotărârii judecătorești de obligare la plată a angajatorului, acesta datorează suma nu în temeiul obligației contractuale sau legale care a făcut obiectul judecării în fond, ci în baza titlului executoriu reprezentat de hotărârea judecătorească.

56. Într-o altă opinie s-a apreciat că se impune realizarea unei distincții între executarea obligației în mod voluntar și executarea acesteia pe cale silită, fiind aplicabile instituții juridice diferite care atrag reguli diferite în materia competenței.

57. Art. 622 alin. (2) din Codul de procedură civilă stabilește că executarea silită începe odată cu sesizarea organului de executare. Aceasta înseamnă că, până la formularea cererii de executare silită de către creditor, faza procesuală a executării silită nu începe, chiar dacă există un titlu executoriu (indiferent dacă acesta este sau nu supus vreunei posibile căi de atac). În cazul executării silită a obligației devin aplicabile regulile din materia executării silită, inclusiv cele referitoare la întoarcerea executării, în situația desființării titlului executoriu.

58. Drept urmare, dacă a fost declanșată procedura execuțională, devin aplicabile regulile din materia executării silită, raportul juridic devenind unul de drept procesual specific fazei de executare silită, indiferent de natura raportului juridic de drept material din care provine titlul executoriu, raportul juridic existent în planul dreptului material fiind astfel transpus în planul dreptului procesual. Soluția este deplin aplicabilă și atunci când titlul executoriu este reprezentat de o hotărâre judecătorească nedefinitivă, pronunțată într-un litigiu de muncă, dacă a fost declanșată procedura executării silită.

59. În schimb, dacă executarea obligației cuprinse în titlul executoriu s-a realizat de bunăvoie, potrivit art. 622 alin. (1) din Codul de procedură civilă, rezultă că executarea silită nu a fost declanșată. Ca atare, în această ipoteză, desființarea ulterioară a titlului executoriu, cu efect retroactiv, va atrage incidența prevederilor referitoare la restituirea prestațiilor și repunerea părților în situația anterioară, în temeiul art. 256 din Codul muncii și art. 1.635 alin. (1) din Codul civil.

60. *Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică a Înaltei Curți de Casație și Justiție* a apreciat că a doua orientare jurisprudențială este corectă.

61. În fundamentarea acestei opinii s-a arătat că stabilirea naturii litigiului, care conduce la determinarea instanței competente să îl soluționeze, presupune identificarea izvorului obligației de restituire a plăților efectuate de angajator în favoarea salariatului.

62. Situația premisă de la care se pornește în determinarea naturii juridice a acțiunii angajatorului în restituirea sumelor

plătite salariatului constă în existența unui titlu executoriu, în baza căruia a fost efectuată plata unei sume de bani, respectiv a unei hotărâri judecătorești, desființate în calea de atac, ulterior efectuării plății. Până la momentul soluționării căii de atac, executorialitatea hotărârii este în ființă, în temeiul normelor procesual civile.

63. Chiar dacă hotărârea judecătorească executorie, în baza căreia a fost efectuată plata, a avut ca izvor un conflict de muncă, izvorul obligațional a fost mutat într-o altă sferă după pronunțarea hotărârii, plata efectuată de angajator în favoarea salariatului fiind rezultatul respectării efectelor hotărârii judecătorești în cadrul unui raport juridic de executare, fără a distinge între executarea de bunăvoie și cea silită.

64. S-a mai arătat că situația premisă a obligației de restituire prevăzute de art. 256 alin. (1) din Codul muncii nu acoperă cazul existenței unui titlu executoriu reprezentat de o hotărâre judecătorească care și-a produs efectele până la momentul desființării sale într-o cale de atac, ci constă în efectuarea unei plăți de către angajator în favoarea salariatului, izvorâte din existența raporturilor de muncă propriu-zise.

65. *Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași — Facultatea de drept* a apreciat că a doua orientare jurisprudențială este corectă.

66. În susținerea acestei opinii s-a arătat că art. 256 alin. (1) din Codul muncii reprezintă o formă a plății nedatorate care intervine pe fondul existenței unui contract individual de muncă, fără însă ca acest contract să confere temei juridic pentru plată.

67. Instituția reglementată de art. 723 și următoarele din Codul de procedură civilă se referă la „întoarcerea executării”, iar nu la „întoarcerea executării silită”. Ca atare, legiuitorul a reglementat această cale procesuală nu doar pentru situația în care a fost desființată procedura execuțională, ci și pentru situația în care a fost desființat titlul executoriu, tocmai pentru că executarea obligațiilor cuprinse în acesta poate fi făcută nu numai în urma procedurii de executare, ci și în modalitatea unei executări benevole (anterior formulării cererii de executare) sau voluntare (după formularea cererii de executare).

68. A considera că procedura întoarcerii executării este deschisă numai debitorului care a fost executat silit ar însemna să fie lipsit de beneficiile procedurii respective (taxă de timbru într-un quantum special, procedura de judecată care se desfășoară cu celeritate, posibilitatea de a obține executarea provizorie judecătorească a hotărârii de primă instanță) chiar debitorul care, de bună-credință, a executat obligațiile cuprinse în titlul executoriu (ulterior desființat), fără intervenția executorului judecătorească.

69. Într-o interpretare care să producă efecte juridice, dispozițiile art. 723 din Codul de procedură civilă trebuie înțelese ca oferind un mijloc procedural specific debitorului care a executat sau a fost supus executării, în toate cazurile în care titlul a fost desființat sau procedura de executare a fost desființată. Este vorba exclusiv de un cadru procedural în care vor fi valorificate temeiurile de drept substanțial ale restabilirii situației anterioare, între acestea regăsindu-se și cele referitoare la restituirea prestațiilor de la art. 1.635 și următoarele din Codul civil.

70. S-a apreciat că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru aplicarea regulilor privind instituția plății nedatorate. Astfel s-a arătat că aceasta presupune o plată efectuată în mod voluntar și din eroare, iar nu o plată care are la bază un titlu executoriu și care constă într-un act de executare benevolă a obligației instituite printr-o hotărâre judecătorească.

71. Plata efectuată în temeiul titlului executoriu este impusă de lege și are la bază reprezentarea caracterului provizoriu al executării. Prin urmare, în acest caz, nu se pot constata lipsa temeiului juridic al plății și nici existența erorii.

IX. Opinia judecătorilor-raportori

72. Judecătorii-raportori au apreciat că recursul în interesul legii este admisibil și că acțiunea promovată de angajator în contradictoriu cu salariatul pentru restituirea sumelor achitate de primul celui de-al doilea, de bunăvoie, în baza unei hotărâri judecătorești executorii, de primă instanță, care ulterior este desființată în calea de atac, îmbracă natura juridică a unui conflict de muncă, a cărui soluționare se circumscrie prevederilor art. 256 alin. (1) din Codul muncii.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.1. Asupra admisibilității recursului în interesul legii

73. Verificând regularitatea investiției, prin prisma dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, se constată că este îndeplinită condiția legală privindu-l pe titularul sesizării, acesta fiind Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava.

74. Sunt îndeplinite și cerințele prevăzute de prevederile art. 515 din Codul de procedură civilă, date fiind anexele memoriului de recurs în interesul legii din care rezultă că practica neunitară se identifică la nivelul mai multor curți de apel din țară, fiind ilustrată prin hotărâri judecătorești definitive.

75. Obiectul recursului în interesul legii se circumscrie dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, și anume privește o problemă de drept soluționată diferit de instanțele judecătorești.

76. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție este investită, prin promovarea prezentului recurs în interesul legii, cu solicitarea de a statua, pe calea interpretării unitare, asupra dispozițiilor în baza cărora se stabilește natura juridică a acțiunii promovate de angajator în contradictoriu cu salariatul pentru restituirea sumelor achitate de primul celui de-al doilea, de bunăvoie, în baza unei hotărâri judecătorești executorii, de primă instanță, care ulterior este desființată în calea de atac, respectiv dacă o atare acțiune îmbracă natura juridică a unui conflict de muncă, a cărui soluționare se circumscrie prevederilor art. 256 alin. (1) din Codul muncii, ori are natura juridică a unei cereri de întoarcere a executării, a cărei soluționare se circumscrie prevederilor art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă, calificare care atrage competența materială distinctă a instanțelor de judecată.

X.2. Asupra fondului recursului în interesul legii

77. Cu titlu prealabil, este de reținut că sunt deduse analizei două demersuri procesuale cu obiect și natură juridică diferită, ce tind către aceeași finalitate, și anume cea de restituire a unei plăți efectuate de către angajator, în baza unei hotărâri judecătorești, executorie de la momentul finalizării judecării în primă instanță, hotărâre ce a fost desființată în calea de atac, în condițiile în care salariatul, creditorul obligației inițiale, nu a recurs la procedura de executare silită a obligației conținute în titlul executoriu.

78. O parte a doctrinei și jurisprudenței consideră că, în această situație, calea de urmat pentru recuperarea sumei achitate este cea a normei speciale cuprinse în art. 256 din Codul muncii, dat fiind că raportul juridic în baza căruia, inițial, s-a stabilit obligația de plată este un raport juridic de muncă. Se recunoaște, unanim, că art. 256 din Codul muncii reprezintă reglementarea pe planul dreptului muncii a normei de drept comun a plății nedatorate, conținute în art. 1.341 din Codul civil. Calea procedurală urmată în aceste condiții este acțiunea în pretenții introdusă la instanța competentă material a soluționa conflictele de muncă, respectiv tribunalul.

79. Principalele argumente conținute în hotărârile judecătorești care au optat pentru această soluție au fost următoarele:

— nu există un text de lege care să excludă de la aplicare art. 256 din Codul muncii;

— normele de procedură conținute în cartea a V-a a Codului de procedură civilă nu se aplică decât în materia executării silite.

Or, în situația în care plata a fost făcută de bunăvoie, remediul de drept substanțial este acela al restituirii plății devenite nedatorată, având ca sediu al materiei dispozițiile art. 256 din Codul muncii. Acest text de lege reprezintă o particularizare a normei de drept comun reprezentate de art. 1.341 din Codul civil, care, la rândul său, se raportează la art. 1.635 din Codul civil ce permite restituirea prestațiilor și în cazul unui act juridic desființat cu caracter retroactiv, deci și în situația în care plata a devenit nedatorată.

80. Cealaltă opinie, îmbrățișată în proporție egală de doctrină și jurisprudență, este aceea că pentru recuperarea sumei plătite în baza unei hotărâri judecătorești desființate în calea de atac se utilizează instituția întoarcerii executării, în forma reglementată de art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă, angajatorul urmând să se adreseze instanței competente material și teritorial, respectiv judecătoria, ca instanță de executare.

81. Principalele argumente utilizate au fost următoarele:

— conformarea de bunăvoie la conduita impusă printr-o hotărâre judecătorească executorie este tot o formă de executare, iar dispozițiile capitolului VIII din Codul de procedură civilă sunt intitulate „Întoarcerea executării”, și nu a executării silite, astfel că sunt aplicabile și în această situație, în condițiile în care art. 723 din Codul de procedură civilă nu face distincție între executarea de bunăvoie și executarea silită, ci se aplică tuturor cazurilor în care titlul executoriu a fost desființat;

— nu se poate reține caracterul nedatorat al sumelor pretins a fi restituite, întrucât la data plății exista o hotărâre judecătorească în temeiul căreia au fost achitate;

— cauza restituirii prestațiilor este independentă de raportul juridic de muncă, aflându-ne în situația inversă executării unui titlu.

82. Divergența doctrinară și jurisprudențială a fost generată de împrejurarea că dispozițiile Codului de procedură civilă nu exclud, într-o manieră lipsită de orice echivoc, aplicabilitatea regulilor privind întoarcerea executării unei plăți de bunăvoie, anterioare executării silite, iar dispozițiile art. 1.341—1.344 din Codul civil (plata nedatorată) ori ale art. 1.635—1.649 din Codul civil (restituirea prestațiilor) nu exclud din sfera lor de aplicare cazul în care aparența obligației de plată este solid construită de existența unui titlu executoriu, motiv pentru care angajatorii au apelat fie la remediul procedural al întoarcerii executării, fie la remediul de drept substanțial pentru restituirea plăților efectuate benevol.

83. În practică, instanțele care au avut a stabili care este remediul procesual pentru restituirea acestor prestații și s-au considerat nelegal investite cu o astfel de solicitare fie au procedat la declinarea competenței (în cazul declinărilor reciproce, competența stabilindu-se prin pronunțarea unui regulador de competență, inclusiv la nivelul secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție), fie au respins acțiunile cu care erau investite, apreciind că a califica în celălalt sens cererea dedusă judecării ar determina schimbarea naturii juridice a cauzei cu depășirea limitelor principiilor disponibilității și a rolului activ al judecătorului, în condițiile reglementate de art. 9 alin. (2), respectiv de 22 alin. (4) și (5) din Codul de procedură civilă.

84. Rezolvarea acestei probleme de drept presupune a stabili, pe de o parte, dacă plata benevolă, adică cea făcută de debitor în mod spontan, din proprie inițiativă, pentru a stinge o obligație recunoscută printr-o hotărâre judecătorească, poate fi considerată o plată nedatorată și, pe de altă parte, dacă această plată este supusă repetițiunii în temeiul dreptului comun sau reprezintă o formă de executare căreia i se aplică dispozițiile procedurale referitoare la întoarcerea executării.

85. În ceea ce privește caracterul nedatorat al plății supuse repetițiunii se pune problema dacă, în situația concretă a desființării unui titlu executoriu, în cauza pendinte vizând

achitarea unor drepturi salariale, plata efectuată în considerarea acestuia este nedatorată.

86. Astfel cum s-a arătat în punctele de vedere cu caracter doctrinar formulate în cauză, art. 256 alin. (1) din Codul muncii nu constituie decât o aplicație a art. 1.635 din Codul civil, care este mult mai explicit și mai nuanțat și în lumina căruia trebuie interpretat. Având în vedere că dispozițiile art. 1.341 din Codul civil, ce definesc plata nedatorată, trimit la cele ale art. 1.635 din Codul civil, care stabilesc ce tip de prestații cu caracter nedatorat pot fi restituite, plata nedatorată nu este doar cea executată din eroare, ci și cea făcută în baza unui act juridic desființat cu efect retroactiv. Prin urmare, absența datoriei, situație premisă pentru stabilirea caracterului nedatorat al plății, poate fi atât originară, cât și survenită, în modalitatea descrisă de textul de lege.

87. În acest sens, tezei desființării cu caracter retroactiv a actului juridic îi poate fi asimilată o hotărâre judecătorească nedefinitivă, executorie, care stabilește o obligație de plată, executată de bunăvoie de către debitor și care este desființată în calea de atac, cu efect retroactiv.

88. În consecință, chiar dacă plata era datorată la momentul efectuării ei, aceasta a devenit nedatorată prin desființarea titlului în baza căruia a fost efectuată. Astfel, la momentul la care angajatorul solicită restituirea ei, plata este nedatorată, întrucât temeiul juridic care a stat la baza mării patrimoniului salariatului a fost afectat de o cauză de nulitate intrinsecă, constatată ulterior. În acest sens, caracterul nedatorat al plății nu trebuie raportat la momentul efectuării ei, ci la momentul la care se solicită restituirea.

89. În plus, urmează a se avea în vedere că însăși executarea unei hotărâri judecătorești nedefinitive are un caracter provizoriu, potrivit art. 448 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deci plata este „datorată” doar sub rezerva menținerii hotărârii date de prima instanță.

90. Prin urmare, există temei legal pentru a considera că plata efectuată în baza unei hotărâri executorii desființate în calea de atac are un caracter nedatorat.

91. Cei ce susțin că pentru recuperarea sumei trebuie să se recurgă la norma specială ce reglementează instituția întoarcerii executării, independent de declanșarea sau nu a unei proceduri de executare silită, pleacă de la premisa că executarea de bunăvoie a unei obligații conținute în titlul executoriu reprezintă o *formă de executare*, întrucât conformarea debitorului se face în considerarea titlului executoriu, și că, în absența unei hotărâri judecătorești, plata nu ar fi fost efectuată. Hotărârea judecătorească este cea care sancționează un raport juridic preexistent prin emiterea unui titlu de plată.

92. Pornind de la aserțiunea anterior evocată, se impune a se stabili dacă o astfel de executare benevolă se supune sau excedează dispozițiilor Codului de procedură civilă.

93. Astfel, potrivit art. 622 alin. (1)–(3) din Codul de procedură civilă, situat în cartea a V-a „Despre executarea silită”, titlul I „Dispoziții generale”, capitolul I „Scopul și obiectul executării silite”: „(1) Obligația stabilită prin hotărârea unei instanțe sau printr-un alt titlu executoriu se aduce la îndeplinire de bunăvoie. (2) În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, aceasta se aduce la îndeplinire prin executare silită, care începe odată cu sesizarea organului de executare, potrivit dispozițiilor prezentei cărți, dacă prin lege specială nu se prevede altfel. (3) Executarea silită are loc în oricare dintre formele prevăzute de lege, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin titlul executoriu, achitarea dobânzilor, penalităților sau a altor sume acordate potrivit legii prin titlu, precum și a cheltuielilor de executare.”

94. Din interpretarea *per a contrario* a textului de lege anterior menționat rezultă că normele conținute în cartea a V-a

din Codul de procedură civilă reglementează procedura de executare silită, nu și executarea de bunăvoie.

95. S-a apreciat în doctrină că art. 622 alin. (2) din Codul de procedură civilă care vizează accesul creditorului la executarea silită ca unul determinat de lipsa unei plăți făcute de bunăvoie nu este o componentă a reglementării în materie execuțională, ci un preambul al acesteia.

96. De asemenea, tot în doctrină s-a mai afirmat că executarea de bunăvoie a obligațiilor civile nu este un principiu al executării silite, ci, mai degrabă, un efect al caracterului lor juridic (al faptului că debitorul este legat de creditor juridicește, nu doar moralmente), indiferent dacă obligația este recunoscută ori stabilită printr-un titlu executoriu.

97. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii reține că, în cadrul executării silite, atunci când se referă la situația în care debitorul face plata după înregistrarea cererii de executare silită și până la executarea propriu-zisă, legiuitorul nu utilizează noțiunea de plată de bunăvoie, ci pe cea de plată voluntară. Astfel, potrivit art. 670 alin. (2) din Codul de procedură civilă: „Cheltuielile ocazionale de efectuarea executării silite sunt în sarcina debitorului urmărit, în afară de cazul când creditorul a renunțat la executare, situație în care vor fi suportate de acesta, sau dacă prin lege se prevede altfel. De asemenea, debitorul va fi ținut să suporte cheltuielile de executare stabilite sau, după caz, efectuate după înregistrarea cererii de executare și până la data realizării obligației stabilite în titlul executoriu, *chiar dacă el a făcut plata în mod voluntar*. Cu toate acestea, în cazul în care debitorul, somat potrivit art. 668, a executat obligația de îndată sau în termenul acordat de lege, el nu va fi ținut să suporte decât cheltuielile pentru actele de executare efectiv îndeplinite, precum și onorariul executorului judecătorec și, dacă este cazul, al avocatului creditorului, proporțional cu activitatea depusă de aceștia.”

98. Deci, executarea de bunăvoie a unei obligații nu face parte din procedura de executare silită.

99. În ceea ce privește întoarcerea executării, urmează a se stabili dacă aceasta se aplică și în situația restabilirii situației anterioare executării de bunăvoie a obligațiilor conținute în titlul executoriu desființat.

100. Spre deosebire de actuala reglementare [art. 724 alin. (3) — „Dacă nu s-a dispus restabilirea situației anterioare executării în condițiile alin. (1) și (2), cel îndreptățit o va putea cere, pe cale separată, instanței de executare (...)”], dispozițiile art. 404² alin. 3 din Codul de procedură civilă din 1865 prevedeau că: „Dacă nu s-a dispus restabilirea situației anterioare executării în condițiile alin. 1 și 2, cel îndreptățit o va putea cere instanței judecătorești competente potrivit legii.” Acest text de lege a fost interpretat prin Decizia nr. 5 din 12 martie 2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, în care s-a statuat că: „instanța judecătorească competentă potrivit legii să soluționeze *cererea de întoarcere a executării silite* prin restabilirea situației anterioare este instanța de executare, respectiv judecătoria”.

101. În condițiile în care decizia de unificare a practicii judiciare a avut în vedere ipoteza în care această procedură este consecutivă începerii executării silite a unui titlu executoriu desființat ulterior, nu poate fi aplicată în situația unei executări benevole.

102. Capitolul VIII „Întoarcerea executării” se regăsește în setul de dispoziții generale aplicabile executării silite. Prin urmare, o interpretare sistematică a legii conduce la concluzia că instituția întoarcerii executării este incidentă în toate cazurile în care a fost demarată executarea silită prin sesizarea organului de executare, inclusiv în cazul plății voluntare, când debitorul suportă și plata cheltuielilor de executare, putând fi

considerată, conform doctrinei, „un incident procedural apărut în cursul executării silite, având ca fundament dispariția temeiului măsurii de executare silită”.

103. Conform art. 723 alin. (1) din Codul de procedură civilă, „În toate cazurile în care se desființează titlul executoriu sau însuși executarea silită, cel interesat are dreptul la întoarcerea executării, prin restabilirea situației anterioare acesteia. *Cheltuielile de executare* pentru actele efectuate rămân în sarcina creditorului.”

104. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii reține că se impune interpretarea restrictivă a textului de lege anterior evocat, în sensul că cerința desființării titlului executoriu, prevăzută alternativ cu cea a desființării executării silite înseși, indică faptul că desființarea executării silite conferă dreptul la întoarcerea executării independent dacă titlul a fost desființat, iar desființarea titlului desființează de drept și actele de executare, conform art. 643 teza I din Codul de procedură civilă. Prin urmare, rațiunea pentru care în art. 723 alin. (1) din Codul de procedură civilă sunt prevăzute cele două ipoteze de aplicare a instituției întoarcerii executării se circumscrie tot existenței unui proces de executare silită în care pot fi întâlnite fie impedimente ce țin de titlul executoriu, fie impedimente ce țin de actele de executare propriu-zise.

105. În plus, teza finală a art. 723 alin. (1) din Codul de procedură civilă face referire la cheltuielile de executare, ceea ce pledează pentru interpretarea restrânsă a aplicării instituției întoarcerii executării în situațiile în care a început executarea silită. Sintagma „cheltuieli de executare” impune cu necesitate existența unei executări silite, ce presupune avansarea unor cheltuieli, iar nu a unei executări benevole.

106. Mai mult, alin. (3) al art. 724 din Codul de procedură civilă, având denumirea marginală „Modalitatea de restabilire”, trimite la instanța de executare: „(...) cel îndreptățit o va putea cere, pe cale separată, instanței de executare. (...)”

107. Or, potrivit art. 651 din Codul de procedură civilă, „(1) Instanța de executare este judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul debitorului, în afara cazurilor în care legea dispune altfel. Dacă domiciliul sau, după caz, sediul debitorului nu se află în țară, este competentă judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul creditorului, iar dacă

acesta nu se află în țară, judecătoria în a cărei circumscripție se află sediul biroului executorului judecătoresc învestit de creditor. (2) Schimbarea domiciliului sau sediului debitorului ori, după caz, al creditorului după începerea executării silite nu atrage schimbarea competenței instanței de executare. (3) Instanța de executare soluționează cererile de încuviințare a executării silite, contestațiile la executare, precum și orice alte incidente apărute în cursul executării silite, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe sau organe.”

108. Față de reglementarea ce stabilește constituirea și atribuțiile instanței de executare, întoarcerea executării, în temeiul art. 724 alin. (3) din Codul de procedură civilă, se poate solicita numai în condițiile în care a fost demarată o procedură de executare silită în cadrul căreia a fost desemnată deja o instanță de executare ce urmează a soluționa incidentul apărut în cursul respectivei executări, de vreme ce această cerere se soluționează de instanța competentă teritorial în funcție de domiciliul debitorului la data sesizării organului de executare, sesizare ce implică începerea executării silite. Or, în situația plății benevole, nu există cerere de executare pe rolul unui executor judecătoresc, nici procedură de executare silită și nici „instanță de executare”, desemnată pentru rezolvarea cererii.

109. Această interpretare gramaticală și sistematică a textelor de lege anterior evocate este suficientă pentru a concluziona că art. 723 și următoarele din Codul de procedură civilă, care reglementează instituția „Întoarcerii executării”, vizează procedura executării silite, și nu plata de bunăvoie făcută anterior depunerii unei cereri de executare silită la organul de executare.

110. În concluzie, din interpretarea coroborată a textelor de lege din materia executării silite rezultă că normele de procedură civilă nu reglementează posibilitatea de a solicita, pe cale principală, întoarcerea executării, atunci când a fost desființat titlul în baza căruia plata s-a realizat de bunăvoie de către debitor, dacă executarea silită nu a fost demarată, fiind incidentă instituția plății nedatorate, ce implică promovarea unui proces distinct pentru restabilirea situației anterioare.

111. Prin urmare, prevederile art. 256 din Codul muncii constituie temeiul legal aplicabil pentru restituirea prestațiilor de către salariații care au încasat de la angajator, anterior începerii unei proceduri de executare silită, drepturi salariale în baza unor hotărâri judecătorești de primă instanță, desființate în căile de atac.

112. Pentru aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 517 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava și, în consecință, stabilește că: Acțiunea promovată de angajator în contradictoriu cu salariații pentru restituirea sumelor achitate de primul celui de-al doilea, de bunăvoie, înainte de începerea executării silite, în baza unei hotărâri judecătorești executorii, de primă instanță, care ulterior este desființată în calea de atac, îmbracă natura juridică a unui conflict de muncă, a cărui soluționare se circumscrie prevederilor art. 256 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, atrăgând competența materială de soluționare în primă instanță în favoarea tribunalului — Secția specializată în litigiile de muncă și asigurări sociale, conform art. 208 și art. 210 din Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 20 iulie 2020.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Cristian Balacciu

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

